

Handlingsplan till miljöstrategin för 2023

Metadata om dokument

Dokumentnamn Handlingsplan till miljöstrategin för 2023		Dokumenttyp Handlingsplan	Omfattar Kommunkoncernen
Dokumentägare Kommundirektör	Dokumentansvarig Miljöstrateg miljökontoret	Publicering Lägg in text	
Författningsstöd Lägg in text			
Beslutad 2023-02-24	Bör revideras senast 2024-01-31	Beslutinsats Kommunkoncernledning	Diarienummer
Revidering 1 2023-02-24	Handlingsplanen för miljöstrategin uppdateras årligen med åtgärder och aktiviteter		
Revidering 2 Lägg in datum och paragraf	Klicka eller tryck här för att ange text.		
Revidering 3 Lägg in datum och paragraf	Klicka eller tryck här för att ange text.		

Innehåll

Varför en handlingsplan till miljöstrategin?	4
Miljöarbetet berör alla.....	4
Handlingsplanens syfte	4
En del av ordinarie styrning och styrkedja	5
Uppföljning	5
Process för framtagande.....	5
Miljöstrategins utformning.....	6
Så ska du läsa handlingsplanen.....	7
Åtgärder 2023	8

Varför en handlingsplan till miljöstrategin?

För att säkerställa genomförandet av miljöstrategin har kommunfullmäktige uppdragit kommundirektören att ta fram en handlingsplan. Tillsammans med koncernledningsgruppen samordnar kommundirektören arbetet med handlingsplanen som ska genomföras för att verkställa miljöstrategin. Kommunkoncernledningen ska ha överblick över det operativa arbetet i kommunkoncernen för att säkerställa en effektiv implementering på tjänstemannanivå.

Genomförandet följer samma styrkedja och regleringar som övrigt arbete i kommunkoncernen. Reglementen, ägardirektiv och delegationsordningar etc. styr vem som fattar beslut om vad för genomförandet. Det betyder att politiska beslut som krävs för genomförandet av miljöstrategin tas i respektive ansvarig nämnd eller bolag.

Miljöarbetet berör alla

Miljöarbetet är tvärsektorielt och komplext och miljöstrategin beskriver hur det berör alla nämnder och helägda kommunala bolag. På samma sätt berörs alla kommunkoncernens verksamheter. Alla behöver bidra för att miljöstrategin ska kunna genomföras.

Genomförandet av miljöstrategin kräver ökad kunskap och förändringar i attityd och beteende, liksom att jobba kommunkoncerngemensamt över organisationsgränserna.

Handlingsplanens syfte

Handlingsplanen syftar till att översätta miljöstrategins målsättningar och ambitioner, samt det ansvar som delats ut politiskt, till konkreta åtgärder som ofta innebär ett delat ansvar och ökat samarbete. Miljöstrategin är långsiktig och sträcker sig till 2030. För att uppnå strategin krävs ett aktivt arbete från dag ett. Handlingsplanen är därför utformad för ett år i taget, och revideras minst en gång om året.

Handlingsplanen till miljöstrategin:

- konkretiserar och planerar vad kommunkoncernen ska göra för att implementera strategin
- skapar överblick och kontroll över ett brett område
- underlättar ansvarsfördelning och samarbete inom kommunkoncernen
- underlättar kommunikation och uppföljning av vad som görs

En del av ordinarie styrning och styrkedja

Miljöstrategin är ett övergripande strategiskt styrdokument som ska underlätta genomförandet av de miljömässiga ambitionerna i *Strategisk plan* och efterföljande nämndplaner, verksamhetsplaner och affärsplaner.

Miljöstrategin utgör underlag till nämndernas strategier i nämndplanerna och bolagens affärsplaner. Miljöstrategin är ett verktyg för den ordinarie styrkedjan så att hela kommunkoncernen kan jobba effektivt för att förverkliga ambitionerna i *Strategisk plan*. På samma sätt är handlingsplanen och den process som krävs för att skapa och följa upp handlingsplanen ett viktigt verktyg i den ordinarie styrkedjan. Handlingsplanen säkerställer att samordning och samarbete sker på ett effektivt och ändamålsenligt sätt.

Uppföljning

Det är kommundirektören som ansvarar för att återrapportera arbetet med handlingsplanen till miljönämnden. Ordinarie uppföljning sker två gånger per år och uppföljningen sker samordnat med ordinarie uppföljning i samband med delårsbokslut och årsbokslut. Kommundirektörens återrapport av arbetet med handlingsplanen är grunden för det miljöbokslut som miljönämnden sedan tar fram.

Process för framtagande

För framtagandet av handlingsplanen har organisationen varit densamma som för miljöstrategin. Koncernledningsgruppen är styrgrupp, chefer närmare verksamheterna bildar en operativ styrgrupp och arbetsgruppen som lett arbetet är miljökontorets miljöstrategier. Koncernledningsgruppen har föreslagit 17 åtgärder och verksamheterna har konkretiserat dessa åtgärder i aktiviteter som de åtar sig under året.

I årets handlingsplan har åtgärder som kan ge stor effekt på lång sikt, samt att åtgärder som kan anses som så kallad "långt hängande frukt" värderats högt av kommunkoncernledningen. De 17 åtgärder som har tagits fram inom koncernledningen har baseras på tre parametrar:

- Miljöstrategins tre prioriteringar och nio fokusområden.
- Resultat och analys av 2022 års uppföljning av handlingsplan, och delmål i miljöstrategin.
- Borlänges koldioxidbudget.

I nästa steg har bolagens och sektorernas ledningsgrupper fått ange vilka åtgärder som man åtar sig att arbeta med under 2023. Sedan har det varit upp till enskilda verksamheter att konkretisera åtgärderna i aktiviteter och anta det i sin ordinarie verksamhetsplanering. Dessa aktiviteter går att läsa i Aktivitetslistan 2023 (Bilaga 1)¹.

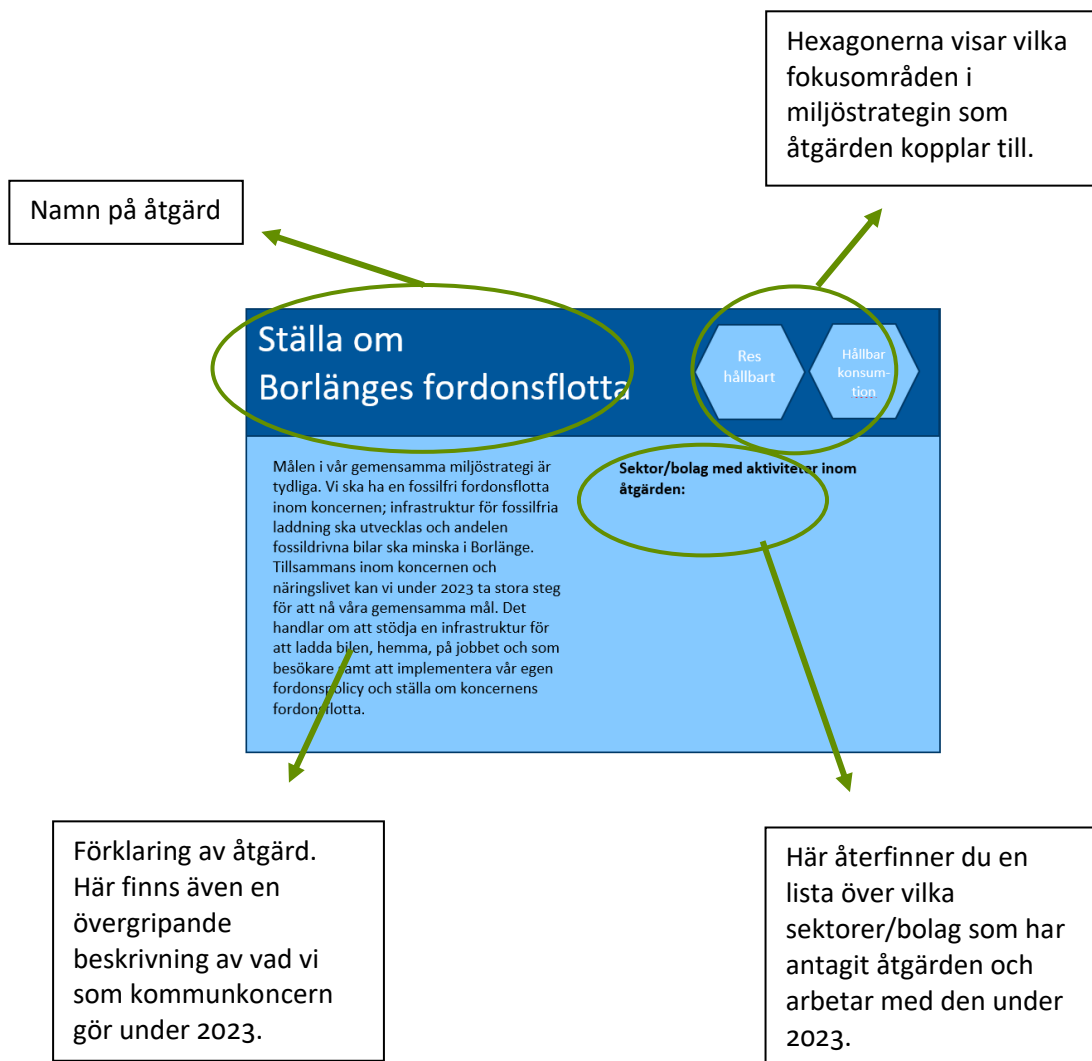
¹ Skriv siffror på ärende i evolution?

Miljöstrategins utformning

Ovan finns en överblick av miljöstrategins tre prioriteringar: Cirkulär ekonomi, Biologisk mångfald och Klimat. Dessa är konkretiserade i nio fokusområden – det är dessa nio fokusområden som ligger till grund för årets 17 åtgärder.

Så ska du läsa handlingsplanen

Ställa om Borlänges fordonsflotta

Res
hållbart

Konsumera
miljösmart

Målen i vår gemensamma miljöstrategi är tydliga. Vi ska ha en fossilfri fordonsflotta inom koncernen; infrastruktur för fossilfria laddning ska utvecklas och andelen fossildrivna bilar ska minska i Borlänge. Tillsammans inom koncernen och näringslivet ska vi under 2023 ta steg för att nå våra gemensamma mål. Det handlar om att stödja en infrastruktur för att ladda bilen, hemma, på jobbet och som besökare samt att implementera vår egen fordonspolicy och ställa om koncernens fordonsflotta.

Sektor/bolag med aktiviteter inom åtgärden:

Bildningssektorn

Borlänge Energi

Hushagen

Sociala sektorn

Sektorn för verksamhetsstöd

Tunabyggen

Stärk Borlänges naturvård

Utveckla
naturvår-
den

Hållbart
brukande
av mark och
vatten

En livskraftig, rik natur med stor biologisk mångfald och naturligt fungerande ekosystem är en förutsättning för en långsiktigt hållbar utveckling. Borlänge kommunkoncern kommer att under 2023 fortsätta utveckla sitt samarbete mellan bolag och sektorer för att förverkliga våra mål kring naturvård. Det innebär kunskapsutveckling, förverkligande av den koncerngemensamma Naturvårdsplan och att tillsammans bidra till utvecklingen av Borlänges naturvård.

Sektor/bolag med aktiviteter inom åtgärden:

Borlänge Energi

Hushage

Samhällsbyggnadssektorn

Sektorn för verksamhetsstöd

Tunabyggen

Växla upp Borlänges byggmetoder för att nå klimatneutralitet

Bygg
och bo
hållbart

Konsumera
miljösamt

Samhällsplanering är vårt viktigaste verktyg. Vi ska hushålla med mark och använda den väl och miljöstrategin behöver återspeglas i våra detalj- och översiktsplaner. I tillägg måste livscykelperspektivet vara utgångspunkt vid all byggnation och vi ska ha rutiner och metoder på plats för att leva upp till våra gemensamma strategier, policys och mål inom klimat- och miljöområdet. Vi måste säkerställa att vi arbetar framåt i rask takt med sikte på klimatneutralitet. Under 2023 kommer Tunabyggen bland annat fokusera på nya rutiner och klimatdeklarationer.

Sektor/bolag med aktiviteter inom åtgärden:

Tunabyggen

Krafttag kring koncernens konsumtion

Konsumera
miljösamt

Kommunkoncernen ska verka för en hållbar konsumtion och produktion. Ett av koncernens viktigaste styrmedel är upphandling där det finns stora möjligheter att stötta den kringliggande marknadens utveckling mot miljömässig hållbarhet. Under 2023 kommer ett ökat fokus ligga på att ta tillvara på befintliga resurser genom återbruk, samt att utveckla krav i koncernens upphandlingsprocesser. Viktigt är att samtliga verksamheter har rutiner och kunskap för en medveten konsumtion i linje med rådande policy och strategier.

Sektor/bolag med aktiviteter inom åtgärden:

Borlänge Energi

Samhällsbyggnadssektorn

Sektorn för verksamhetsstöd

Sociala sektorn

Tunabyggen

Producera mer förnybar energi

Utveckla förnybar energi

Vi har länge stått inför stora energiutmaningar, vilka har förstärkts av Rysslands krig i Ukraina. Trots energieffektivisering så förutspås att elanvändningen kommer öka i samband med omställningen till ett fossilfritt samhälle. I Borlänge har vi mål om att öka produktionen av förnybar el med 40% till 2030. Samtidigt som vi inte exploaterar viktiga livsmiljöer för djur och växter. Under 2023 kommer bland annat en plan för utbyggnation av solceller att tas fram, samt investeringar och utbyggnation av solceller att ske.

Sektor/bolag med aktiviteter inom åtgärden:

Borlänge Energi

Hushagen

Tunabyggen

Samhällsbyggnadssektorn

Nyttja den fulla potentialen av energieffektivisering

Konsumera miljösmart

Energi-effektivisera

För att klara klimatomställningen behöver vi effektivisera energianvändningen. I skuggan av det ekonomiska och politiska klimatet samt ökade elpriser har energieffektivisering blivit än mer aktuellt. I kommunkoncernen behöver energianvändningen minska i befintlig bebyggelse samt i nybyggnation. Det är både konkreta och utvecklande aktiviteter som krävs för att komma vidare inom detta område. Under 2023 innebär det bland annat att byta ut belysning och se över befintliga anläggningar och göra besparande åtgärder.

Sektor/bolag med aktiviteter inom åtgärden:

Borlänge Energi

Hushagen

Samhällsbyggnadssektorn

Tunabyggen

Ekologisk kompensation vid exploatering av naturmark

Utveckla naturvården

Hållbart brukande av mark och vatten

Krisen för den biologiska mångfalden är värre än någonsin. Ett stort och växande problem är att landskap och ekosystem fragmenteras. Därför är ekologisk kompensation vid exploatering av naturmark en förutsättning för ett hållbart brukande av mark och vatten och för att motverka förlusten av biologisk mångfald. Kommunkoncernen ska genomföra ekologisk kompensation vid exploatering av naturmark - och ska under 2023 ta steg för att kunna uppnå detta, bland annat genom att utveckla och öka förståelsen för hur kompensationsåtgärder ser ut i Borlänge.

Sektor/bolag med aktiviteter inom åtgärden:

Borlänge Energi

Samhällsbyggnadssektorn

Skapa moderna parkeringar

Res hållbart

Bygg och bo hållbart

I Borlänge upptas cirka 11% av tätorten av parkeringar - genomsnittet för tätorter i övriga Sverige är 5% . Parkeringar och i förlängningen markanvändning är en viktig fråga i en tätare och mer hållbar stad. Under 2023 ska Borlänge kommunkoncern ta steg för att skapa samsyn i praktik och genomförande, bland annat genom att se över taxor, parkeringstal och se över behovet av parkeringsplatser. För att skapa utrymme för ett växande Borlänge.

Sektor/bolag med aktiviteter inom åtgärden:

Samhällsbyggnadssektorn

Tunabyggen

Återvinningslyft Borlänge

Bygg
och bo
hållbart

Konsumera
miljösamt

Restavfallet ska minska med 50% till 2030. Kommunkoncernen spelar en viktig roll i avfallshanteringen. Under 2023 händer mycket på grund av ändringar i lagen kring fastighetsnära insamling av förpackningar. Samtidigt fortsätter arbetet med att minimera avfall, samt öka sorteringsgrad med hjälp av olika bland annat digitalisering inom sophantering, utökad kommunikation till verksamheter och medborgare.

Sektor/bolag med aktiviteter inom åtgärden:

Bildningssektorn

Borlänge Energi

Hushagen

Tunabyggen

Sektorn för verksamhetsstöd

Giftfria verksamheter

Konsumera
miljösamt

Kommunkoncernens samtliga verksamheter ska successivt fasa ut miljö- och hälsoskadliga ämnen och säkerställa en korrekt hantering av dessa. Under 2023 kommer delar av koncernen att arbeta med att kartlägga vilka miljö- och hälsofarliga ämnen som finns inom verksamheten, samt säkerställa att det finns rutiner och arbetsprocesser för att hantera, fasa ut och undvika dessa att utvecklas. Arbetet med att säkerställa giftfria miljöer för barn fortsätter under året.

Sektor/bolag med aktiviteter inom åtgärden:

Borlänge Energi

Samhällsbyggnadssektorn

Sektorn för verksamhetsstöd

Tunabyggen

Hållbar mat

Ät
hållbart

Konsumera
miljösmart

Kommunkoncernen strävar efter att främja en hållbar livsmedelsproduktion och konsumtion. Arbetet innebär miljösmarta menyer och måltider. Borlänge ligger i framkant i detta arbete. Under 2023 kommer arbetsinsatser att bland annat vara fokuserad till kommunikationsinsatser, mäta matsvinn och att skapa rutiner för bolagens och kommunens egna verksamheter att i större utsträckning köpa in hållbara livsmedel. Allt detta och mycket till krävs för att Borlänge ska fortsätta ligga i bräschen inom hållbara måltider och mat.

Sektor/bolag med aktiviteter inom åtgärden:

Bildningssektorn

Borlänge Energi

Sektorn för verksamhetsstöd

Sociala sektorn

Samhällsbyggnadssektorn

Stärka kollektivtrafiken

Res
hållbart

Kollektivtrafikens attraktivitet ska öka. En viktig del i detta är att utveckla infrastrukturen så att kollektivtrafiken blir tillgänglig för fler. Det innebär även att kommunen under 2023 arbetar målinriktat för att verka för tillgänglighet, utbud, tider och prissättning i samarbete med regionen. Arbetet inom denna åtgärd inkluderar även att skapa nya samarbetsformer inom kommunkoncernen.

Sektor/bolag med aktiviteter inom åtgärden:

Samhällsbyggnadssektorn

Sektorn för verksamhetsstöd

Utveckla framtidens fjärrvärme

Energieffektivisera

Bygga och bo hållbart

Fjärrvärmen behöver fortsätta att utvecklas, för att leva upp till framtidens energi- och klimatutmaningar. Fjärrvärme är resurseffektivt och ska utvecklas för att bidra till det framtida energisystemet. Utgångspunkten för utvecklingen är att en större del av rest- och spillvärme ska utnyttjas i fjärrvärmenätet, samt att vi ska minska förbränningen av plast. Under 2023 kommer steg att utveckla kunskapsläget och skapa kapacitet för utveckling.

Sektor/bolag med aktiviteter inom åtgärden:

Borlänge Energi

Tunabyggen

Viable Cities – Klimatneutrala Borlänge 2030

Hejda
klimatförändringarna

Klimatneutrala Borlänge 2030 sträcker sig över hela koncernens verksamheter och även utanför till kringliggande samhälle och näringsliv. KNB2030 är en katalysator för innovation, förändringskraft och samarbetsutveckling för att nå klimatneutralitet till 2030. Under 2023 kommer arbetet fortsätta att utvecklas genom att utöka samarbetet med näringslivet och skapa en grogrund för medborgarengagemang. Arbetet innebär även att utveckla arbetsmetoder och skapa innovationsarenor.

Sektor/bolag med aktiviteter inom åtgärden:

Borlänge Energi

Samhällsbyggnadssektorn

Hållbara vatten och avlopp

Skapa ett hållbart vatten och avlopp

Hållbart brukande av mark och vatten

Borlänge ska vara i framkant för att skapa framtidens hållbara VA. Parallellt ska koncernen fortsätta arbeta aktivt för att förbättra dagens VA-system för att göra det så hållbart som möjligt. Under 2023 kommer arbete med vattenskyddsområden och kraftstationer och dammar att vara prioriterat.

Sektor/bolag med aktiviteter inom åtgärden:

Borlänge Energi

Samhällsbyggnadssektorn

Stimulera aktiv mobilitet

Res hållbart

Kommunkoncernen ska genom sitt ansvar för samhällsplaneringen bidra till ett transportsnålt samhälle. Gåendes och cyklisters anspråk på tillgänglighet ska prioriteras. Det ska vara lätt att göra rätt och vi ska arbeta för att underlätta för borlängebon att välja fossilfria färdmedel - genom attraktiva cykelstråk, välfungerande cykelparkeringar och hög prioritet på att utveckla gång- och cykelvägnät. Parallellt ska även arbete för att stimulera anställdas möjligheter att välja fossilfria färdmedel till och från arbetet - och i tjänsten utvecklas.

Sektor/bolag med aktiviteter inom åtgärden:

Borlänge Energi

Hushagen

Samhällsbyggnadssektorn

Sociala sektorn

Tunabyggen

Sektorn för verksamhetsstöd

Utveckla våra arbets sätt

Delaktighet,
information
och
utbildning

Borlänge i
samverkan

Kommunen
går före

Det finns tre arbets sätt i miljöstrategin som beskriver hur koncernen ska jobba framgångsrikt för att nå delmålen: kommunen går före; Borlänge i samverkan; och delaktighet, information och utbildning. Denna åtgärd har formulerats för att uppmärksamma på att arbetet med miljöstrategin även tar sin form i verksamhetsutveckling och processförankring under 2023. Många verksamheter har under arbetet med handlingsplanen konstaterat att vidare förankring och kunskapsutveckling inom miljö- och klimat är ett viktigt för det långsiktiga arbetet med att implementera och hålla god fart i det miljöstrategiska arbetet.

Sektor/bolag med aktiviteter inom åtgärden:

Samhällsbyggnadssektorn
Bildningssektorn
Sociala sektorn
Sektorn för verksamhetsstöd
Tunabyggen
Borlänge Energi
Hushagen